

սրտատկայ վերայէն եւ այս կերպիւ պատժել կուզէ, սակայն յայտնի է որ սուտեց յանցանքն յայտնելու պատիժը ներդարծութիւն չունի. ո՛հ, ե ինչ է Հայուն յանցանքը. — Իւր խանարհու թիւնը, իւր հնազանդութիւնը եւ իւր օրինատրհութիւնը, որուն վարձքն է եղեր այս ամենառիւթին անարդութիւն որ տաւեց զէնքի ժամաբարսի մը դէմ Ս. Մանուկեան այրին բերանը դնուալն ներ շնչապատեն եւ սուրնները ժամաբար Տեսուչ վարդապետին դարձնեն, տակաւ թէ “Եթէ կարող ես վեր ել” : Զգայմունք բեր որ համբերէ . որ մայրագ սիրտ, որ վայրենի մարդ իւր ամենանուրբ զգացման այսքան վիրաւորիլը կը տեսնէ եւ անզգայ կը մնայ : Արժանաւոր տէրածութիւնը մէկ կողմէն ազգային իրաւանց բռնաբարութիւն յառաջ եկած արդար ցասումը միւս կողմէն կարծես կը բռնադատէն զմարդ ամեն միջոց արդար համարիլ եւ միայն գործել : այլ առաքինութեան սգին պարկեշտութեան, երկիրդածութեան եւ բարեսիրութեան զգացումը ասանկ կը դնէ առ վայր մի այս ամենաւն եւ կը սպասէ վախճանին . . . :

ՈՐՈՒՆ ՀԱՆՍԱՆՔ

Երբեմն սուտերու բաղմունքեան մէջէն ճշմարտութիւնը որոշել անկարելի կը լինի. մանաւանդ երբ երկու կողմէն ալ հաւասար փաստեր կան :

Ճշմարտութիւնը այսպէս շատ անգամ շահատէրներու, մոլորներու եւ կամակորներու ձեռքով փաթցվածներու ներքեւ կամ գրուաններու տակ կը

ծածկուի, եւ փոխանակ լոյս տալու խաւար ու մտաւախդ կը տարածէ. որով հայող աչքերը ոչինչ չեն կարող տեսնել եւ ընել, բայց միայն որմեր խորխորակել, որով շատ անգամ յոն դէտս կ'անկանին նաեւ խորխորատներու մէջ :

Այս միջոցներուս Աղգին մէջ խիստ մեծ խնդիրներ կը յուզուին, Պոլսոյ Ս. Պատրիարք Հայրիկի հրաժարականը, նորա յետա կոչումը, Բարաքանի ժողովոյ լուծուիլը, դռնափակ ընդհանուր ժողով. Արքայական տեսակ եւ այլն : Այս ամեն խնդիրները այնչափ փոխակերպան, այնքան զոյն ու կերպարանք առին, որ մարդ կը շուարի : Լրագիրք, որոց պարտքն է իրը իւր էսութեամբն ու որպիսութեամբը ներկայացնել, հազար կերպարանք կուտան. իրարու բաժը կը ստեն. մի եւ նոյն ժողովի մէջ խօսաւածները մին կերպ մի իսկ միւսը այլ կերպ կը պատմէ. թող սր եղելութիւնք այսպէս խեղաթիւրուած են, այլ եւ որ առաւել վատութիւնն է, որ քսամներն անարդութիւն է լրագրական պաշտօնէութեան, եթէ հաւատալ արժան է, ինքնին սուտերու խաբէբայութիւններ եւս կը հնարեն ու առանց ամաչելու կը հրատարակեն. ճշմարտը խօսելով այնչափ սուտերու խաբէբայութիւն ընցինք, այնչափ անգամ լրագրաց մէկուն իբրեւ նշմարիտ աղբիւրն ուսած ու հրատարակածը միւսին տակը տեսանք որ կարծես նոցա այլ եւս հաւատ ընծային քիչ քիչ անկարելի կը լինի. հրապարակախօսութեան այս վիճակը խիստ ցաւալի է եւ անպատուութիւն է ոչ միայն խրմբագրաց, այլ եւ նոյն իսկ ազգին, որ իւր բերանն համարուած թերթերը կիրք յագեցնելու համար խաբէութիւններ կ'ընեն եւ ամենքն ալ յանուն արդարութեան, իրաւանց, ճշմարտութեան

և ազգային շահու կը խօսին, իսկ հե-
ռաւոր ազգայինը շուարած ու չփո-
թած թերթը ձեռքէն վար կը ձգէ և
զարմանօք կ'ըսէ ասանց ՈՐՈՒՆՆ չԱ-
ԻԱՏԱՆԻ :

Ա Ռ Ղ Ջ Ա Կ Ա Ն

(Հարուստի թիւն, տեւ թիւ 8)

Բ.

Իմ ազնիւ բարեկամներս, սիրուն
գուկներս, ո՞վ իմ քաղցրիկ եղբայրնե-
րըս. սիրաս ո՞րչափ կը մօրմօքի ձեր ու
զորմօքի վիճակին վերայ. չք գիտեմ ինչ
խանդաղատական անուն տամ ձեզ :
Սրտիս ցաւը և ձեր թշուառութեան
վերայ զգացած կարեկցութիւնս այն-
չափ զօրացած են, որ կարծես ինչ ալ
խօսիմ՝ չք պիտի յագենամ. ինչ անուն
ալ տամ՝ հերիք չք պիտի սեպեմ. ձեր
փրկութեան մեծ պարտքը և ծանր հո-
գը և ձեր բարօրութեան համար ու-
նեցած սատարիկ րազմանքս կ'ըստիսին
զեւ տակաւին խօսիլ : Զձեզ խաբող
պատրուակը վերցնելով և զձեզ բռն
իսկ ձեր կերպարանօքը ցոյց տալով՝ ըզ-
ձեզ համոզելու համար հարկ է խօսիլ
գեռ եւս :

Նախորդ խօսքերս հասկացողի հա-
մար ամեն բան կը պարունակէին, բայց
որովհետեւ այնպէս կը կարծեմ որ զա-
նոնք գլխաւորապէս քիչ հասկացողներ
ալ պիտի կարգան, ուստի աւելի պար-
զել անհրաժեշտ պարտք կը համարիմ.
մանաւանդ գիտեմ, որ ձեր ինքնասի-
րութիւնը և յանձնադաստանութիւնը
իմ ասածներուս տակաւին չք համոզ-

ուեցաւ լիովին թէ՛ արդարեւ սոցչափ
աղէտներ կարող են յառաջ գալ զգա-
յական բերկրութեան, կրամ հեշտախ-
տութեան, ուստի պիտի փութամ ու-
րիշ օրինակներով և օրէնքներով զձեզ
համոզել, որուն եթէ հասանել յաջը
ղիմ, և եթէ դուք ալ խանարհութեամբ
և հնազանդութեամբ օգնէք այս յաջը,
զւութեան, այն ատեն ո՞հ, անեկարա-
դրելի է իմ ուրախութիւնս և միտթա-
րութիւնս : Շնորհեցէք ինձ ո՞րդեակիք
իմ, այս միտթարութիւնը. իբրեւ շը-
նորհք, իբրեւ անգին նուէր կը խնդ-
րեմ ձեզմէ, շնորհեցէք ինձ այս իմ
ցանկալի բերկրութիւնս ու երջանկա-
ւէտ միտթարութիւնս :

— Բայց ի՞նչ կ'ըսեմ. միթէ ինձ միայն
շնորհած պիտի լինիք :

— Ոչ, այլ նաեւ բոլոր զձեզ տեսնող
և ձեր ընկերութիւնը վայելող և ձեզի
պէտք ունեցող մարդկան. ձեր անձին՝
ձեր ծնողաց, գերդաստանին, բոլոր բա-
րեկամաց, ամբողջ ազգին և նաեւ բո-
լանդակ մարդկու թեան շնորհած պի-
տի լինիք, քանզի նորա անդամն էք :
Այն ատեն՝ ձեր այժմեան բուռն ե-
ռանդեամբ որոնած և ձեռք չք ձգած
երջանկութիւնը և խաղաղութիւնը ձեր
շուրջը սրատած պիտի տեսնէք. այնու-
հետեւ կեանքը լուր սահմանին և իւր
օրինաց մէջ վայելելով՝ պիտի զգայք
նորա մեծ պիտանութիւնն ու անպա-
տեմ քաղցրութիւնը. այն ատեն հա-
ճայից չափը պիտի ճանչնաք, այն չափը
միայն պիտի վայելէք, որ բնական է,
որ օրինաւոր է և որ օգտակար է. և
այնչափով դո՛հ պիտի լինիք առանց ա-
ւելորդին, ապօրինին և անբնականին
ցանկանալով միշտ կարօտ, անյագ և
սգեսպառ մնալու. առանց ամենայն
զօրութեամբ երջանկութեան ետեւէն
վտղելու և շարունակ անկէ հեռանա-
լու. այլ զայն ձեր մօտը, բուն իսկ ձեր